* N C C - 1 6 0 1 1 0 0 1 0 2 0 2 0 5 0 0 *

NCC-1601100102020500 Seat No. ________

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May – 2017

Sanskrit : CCT-05

(Gadyakavya)

(१) हर्षचरितम् (उच्छ्वास–५)

(२) दशकुमारचरितम् (उच्छ्वास–८)

(New Course) (Common Paper for 2015 & 2016)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

१ नीचेनामांथी कोईपण **बे** गद्यखंडोनुं भाषांतर करो : **१४**

1 Translate any **two** of the following passages : **14**

(१) दृष्ट्वा च पूर्वनिमित्तपरम्पराविर्भावितभीतिरभिद्यत हृदयेन । कुरङ्गकस्तु कृत प्रणामः समुपसृत्य प्रथममाननलग्नं विषादमुपनिन्ये, पश्चाल्लेखम् । तं च देवो हर्षः स्वयमेवादायावाचयत् । लेखार्थेनैव च समं गृहीत्वा हृदयेन संतापमवग्रहरूपोऽभ्यधात् – कुरङ्गक; किं मान्द्यं तातस्य ? इति । स चक्षुषा वाष्पजलबिन्दुभिर्मुखेन च खञ्जाक्षरैः क्षरद्भिः युगणदाचचक्षे–देव ! दाहज्वरो महान् इति । तच्चाकर्ण्य सहसा सहस्रधेवास्य हृदयं पफाल ।

(२) अस्वतन्त्रीकृतश्च तैर्मनसापि नालभत शोकानुप्रवणणमाचरितुम् । प्रचुरमित्रानुनीयमानश्च सनाभिभिः कथं कथमप्याहारादिकासु क्रियास्वाभिमुख्यमभजत । भ्रातृगत हृदयश्चाचिन्तयत् – 'अपि नाम तातस्य मरणं महाप्रलयसदृशमिदमुपश्रुत्य आर्यो बाष्पजलस्नातो न गृहीयाद्वल्कले । नाश्रयेद्वा राजर्षिराश्रमपदम् । न विशेद्वा पुरूषसिंहो गिरिगुहाम् । अश्रुसलिलनिर्भर भरितनयनलिनयुगलो वा पश्येदनाथां पृथिवीम् । प्रथमव्यसन विषमविह्वलः स्मरेदात्मानं वा पुरुषोत्तमः । अनित्यतया जनितवैराग्यो वा न निराकुर्यादुपसर्पन्ती' राज्यलक्ष्मीम् । दारुणदुःखदहनप्रज्वलितदेहो वा प्रतिपद्येताभिषेकम् ।

(३) एवंगते मन्त्रिणि, राजनि च कामवृत्ते, चन्द्रपालितो नामाश्मकेन्द्रामात्यस्येन्द्रपालितस्य सूनुरसदवृत्तः पितृनिर्वासितो नाम भूत्वा बहुभिश्चारणगणैर्बह्वीभिरनल्प कौशलाभिः शिल्पकारिणीभिरनेकच्छन्नकिंकरैश्च गूढपुरुषैः परिवृतोऽभ्येत्य विविधाभिः क्रीडाभिर्विहारभद्रमात्मसादकरोत् । अमुना चैव संक्रमेण राजन्यास्पदमलभत् ।

(४) 'भद्र ! मैवं वादीः । अभिजनस्य शुद्धिः दर्शनम्, असाधारणं बुद्धिनैपुणम्, अतिमानुषं प्राणबलम्, अपरिमाणमौदार्यम्, अत्याश्चर्यमन्त्रकौशलम्, अनल्पं शिल्पज्ञानम्, अनुग्रहार्द्र चेतः तेजश्चाप्यविषह्यमभ्यमित्रीणम्, इत्यस्मिन्नेव संनिपातिनो गुणः येऽन्यत्रैकैक शोऽपि दुर्लभाः । द्विषतामेष चिर बिल्वद्रूमः प्रहवाणां तु चन्दनतरुः तमुद्धृत्य नीतिसंज्ञमन्यमश्मक मिमं च राज पुत्रमनेन पित्र्ये पदे प्रतिष्ठिमेव विद्धि । नात्र संशयः कार्यः' इति । तच्चापि श्रुत्वा भूयोभूयश्चोपधाभिर्विशोध्य तं मे मतिसहायमकरवम् ।

૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૧૪

2 Explain with reference to the context any **two** of the following : **14**

(१) 'अम्ब ! त्वमपि मां मन्दपुण्यं त्यजसि ? प्रसीद् निवर्तस्व' ।

(२) कुलकलत्रमस्मि चारित्रमात्रधना धर्मधवले कुले जाता ।

(३) आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकयात्रा ।

(४) न हि मुनिरिव नरपतिरूपशमरतिरभि भवितमरिकुलमलम्, अवलम्बितुं च लोकतन्त्रम् इति ।

૩ આખ્યાયિકાનાં લક્ષણો જણાવી હર્ષચરિતનું આખ્યાયિકા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

3 Evaluate हर्षचरित as an आख्यायिका after explaining its characteristics. **14**

અથવા/OR

૩ बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम् – આ વિધાનની ચર્ચા કરો. ૧૪

3 बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम् – Discuss this statement. **14**

૪ દશકુમારચરિતના આઠમાં ઉચ્છ્વાસનું રસદર્શન કરો. ૧૪

4 Appreciate the eight उच्छ्वास of दशकुमारचरितम्. **14**

અથવા/OR

૪ કથા અને આખ્યાયિકાના લક્ષણો આપી દશકુમારચરિતનો સાહિત્ય પ્રકાર નક્કી કરો. ૧૪

4 State the characteristics of कथा and आख्यायिका and determine the literary form of दशकुमारचरितम्. **14**

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

5 Write short notes on any **two** of the following : **14**

(१) धवलगृहवर्णनम् ।

(२) 'हर्षचरितम्' शीर्षकम् ।

(३) त्रयो दण्डिप्रबन्धाः ।

(४) विहारभद्रस्य पात्रम् ।